

Mooie dialogen ontstijgen clichés niet

TONEEL Na de repetitie/Persona van Toneelgroep Amsterdam. Gezien 13/12 in de Stadsschouwburg. Aldaar t/m 22/12 en later in februari en mei. Tournee. Meer info op www.toneelgroepamsterdam.nl

★★★★☆

Met haar rug naar het publiek ligt Marieke Heebink op een tafel. Onnatuurlijk uitgestrekt, monumentaal, naakt. De blauwe lijnen op haar bewegingloze lichaam versterken de suggestie van een marmeren beeld. Maar als ze zich omdraait zien we het stretchverband waarin de zender zit, het microfoonsnoer is op haar zij geplakt als de hechting op een lange wond. Voor één keer stoort het niet: *Na de repetitie/Persona* is een tweeluik dat het theater met al z'n trucs als onderwerp heeft.

Na eerder *Scènes uit een huwelijk* en *Kreten en gefluister* regisseert Ivo van Hove opnieuw scripts van de Zweedse filmmaker Ingmar Bergman, en wel twee achter elkaar. *Na de repetitie* is een tv-script uit 1984 over een toneelregisseur in een repetitielokaal die in een discussie verzeild raakt met zijn jonge hoofdrolspeelster.

Persona (1966) is een film over een actrice die gestopt is met praten en als vorm van therapie met een jonge verpleegster op een verlaten eiland belandt.

Van Hove regisseert *Na de repetitie* als kamermuziek. Gijs Scholten van Aschat speelt de regisseur zoekend, getergd, in wezen onzeker. Karina



Marieke Heebink, Gijs Scholten van Aschat en Karina Smulders in de theaterversie van de film *Persona*. FOTO JAN VERSWEVELD

Smulders heeft lol met haar rol als slechte jonge toneelspeelster. Samen debiteren ze aardige wijsheden over toneel, maar het wordt pas interessant als Marieke Heebink opkomt. Is zij de overleden moeder van de jonge

actrice, of een oudere (maar niet wijzere) versie van dezelfde vrouw? Heebink maakt er een gedenkwaardig nummer van, snel schakelend tussen hitsig, flemend en beklagenswaardig en de hele tijd in gevecht

met de mouwen van haar jas.

Toch gaat het storen dat er zo veel clichés worden getoond; de regisseur wil controle en kan alleen in zijn kunst leven, de actrices zoeken aandacht en bevestiging. Het eindigt met

een mooie dialoog tussen Smulders en Scholten van Aschat waarin ze hun potentiële affaire in een serie toneelscènes aan elkaar voorstellen en zo de hele verhouding bij voorbaat overbodig maken.

Persona wordt bij Van Hove een soort opera. Na het begin met de naakte Heebink in een klinische ziekenhuiskamer, vallen de muren om en blijkt het hele toneel van de Rabozaal een gigantische vijver, met de vloer als het eiland waar de zwijgende actrice (Heebink dus) zich terugtrekt met haar verpleegster (opnieuw Smulders). Opnieuw is het spel

Na de eerste scène vallen de muren en is het toneel ineens een vijver

prachtig: de zwijgende, maar agressief expressieve Heebink tegenover de alsmar wanhopiger voortbabbelende Smulders, terwijl ze geseld worden door de storm, regen en mist die geproduceerd worden door de pontificaal neergezette hightech toneelmachinerie rechts.

De parallellen en tegenstellingen tussen de twee delen zijn aardig. Theater als vlucht uit het leven, als plaatsvervanging voor het leven of als oefening hoe te leven. Maar het blijft light toneel, waarin de beelden het gekeuvel overdonderen.

SIMON VAN DEN BERG